

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Обліково-фінансовий факультет

Кафедра обліку і оподаткування

Навчальна практика зі вступу
до фаху «Облік і аудит»

Методичні рекомендації
щодо проходження навчальної практики здобувачами вищої освіти
2 курсу спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
денної форми навчання

МИКОЛАЇВ
2016

УДК 336.11:657
ББК 65.052.201.1
Ф59

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 21.11.2016 р., протокол №3.

Укладачі:

- М. В. Дубініна – д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- Н.В. Потриваєва - д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- І.В. Ксьонжик - д-р екон. наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- С. В. Сирцева – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- В.В. Кузьома – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- Т.С. Пісоченко – асистент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- О.І. Лугова – асистент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

- І.П. Приходько – д-р держ. упр., професор, завідувач кафедри обліку, аудиту та управління фінансово-економічною безпекою Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету.
- Т.Ю. Сластіон – головний бухгалтер товариства з обмеженою відповідальністю «Золотий Колос» Жовтневого району.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2016

ЗМІСТ

ВСТУП	4
БЮДЖЕТ РОБОЧОГО ЧАСУ НА ПЕРІОД ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	6
ЗМІСТ РОЗДІЛІВ ПРАКТИКИ:	
1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	6
2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ	9
3. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА ДОКУМЕНТООБОРОТУ ПІДПРИЄМСТВ	15
4. ОБЛІК ОСНОВНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА	15
5. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ	17
6. ОРГАНІЗАЦІЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ОБЛІКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОГРАМИ «1С: БУХГАЛТЕРІЯ 8 ДЛЯ УКРАЇНИ»	17
7. ЗАХИСТ ЗВІТІВ ІЗ ПРАКТИКИ (ОБГОВОРЕННЯ РЕФЕРАТІВ, ПРОВЕДЕННЯ ВИХІДНОГО ТЕСТУВАННЯ)	18
ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	18
ЛІТЕРАТУРА	19

ВСТУП

Навчальна практика здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у Вищих навчальних закладах.

Глибоке, всебічне й послідовне вивчення теоретичних основ та чинної практики облікового процесу, відповідних нормативних актів та національних стандартів забезпечує належне його ведення та відповідну практичну корисність.

Вивчення бухгалтерського обліку неможливо без закріплення на навчальній практиці отриманих знань на лекційних та практичних заняттях по бухгалтерському обліку.

Тому у формуванні висококваліфікованих фахівців із бухгалтерського обліку, контролю і ревізії важливе місце займає навчальна практика здобувачів, що здійснюється з метою закріплення одержаних ними теоретичних знань і набуття навичок технічної та організаційної роботи за спеціальністю.

Предметом проходження навчальної практики з фаху є організація професійної підготовки фахівців з обліку і аудиту з урахуванням світових освітніх тенденцій.

Відповідно до навчальних планів ОКР «Бакалавр» 071 «Облік і оподаткування» здобувачі вищої освіти другого курсу денної форми навчання проходять навчальну практику з фаху «Облік і аудит» з набуттям робітничої професії «обліковець».

Метою навчальної практики є формування у здобувачів вищої освіти системи знань про обрану спеціальність і первинні навички у сфері управління підприємством, організацією, установою, їх структурними підрозділами, а також ознайомити їх із вітчизняним і світовим досвідом у цій галузі знань.

Завдання практики:

– виявлення рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти з:

- бухгалтерського обліку;
- формування професійних умінь і навичок;
- розвиток професійних якостей майбутнього фахівця;
- систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних знань з бухгалтерського обліку;
- розвиток навичок самостійної роботи із спеціальною літературою, законодавчими та нормативними актами;
- накопичення досвіду практичної виробничої діяльності зі спеціальності.

Після виконання програми навчальної практики здобувач вищої освіти повинен знати:

- роль, місце та завдання системи Бухгалтерського обліку;
- загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку та їх сутність;
- елементи процесу бухгалтерського обліку в їх взаємозв'язку;
- порядок застосування нормативно-законодавчих актів на підприємстві;
- роль і завдання облікових працівників на кожній ділянці облікової роботи з метою збереження майна власника.

Термін проходження виробничої практики встановлюється Робочим навчальним планом університету.

БЮДЖЕТ РОБОЧОГО ЧАСУ НА ПЕРІОД ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

№з/п	Зміст роботи	Тривалість (дні)
1.	Історія розвитку бухгалтерського обліку	5
2.	Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні	5
3.	Теоретичні основи документування та документообороту підприємств	2
4.	Облік основних господарських процесів підприємства	3
5.	Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей	2
6.	Організація комп'ютерного обліку за допомогою програми «1С: Бухгалтерія 8 для України»	2
7.	Захист звітів із практики (Обговорення рефератів, проведення вихідного тестування)	1
	РАЗОМ	20

ЗМІСТ РОЗДІЛІВ ПРАКТИКИ

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*(передбачено проведення семінарів, підготовка рефератів та презентацій
здобувачами вищої освіти)*

Типові підходи різних авторів до вивчення історії бухгалтерського обліку. Зародження обліку в різних країнах Стародавнього Сходу та Античному світі. Облікова культура і мистецтво в Стародавньому Єгипті. Облікове мистецтво в Шумері та Вавилоні. Історія зародження обліку в Китаї й Персії. Зародки облікового мистецтва в Іудеї. Зародження обліку в Індії. Розвиток облікового мистецтва в Стародавній Греції та Римі.

Уніграфічна (проста), камеральна, диграфічна (подвійна) парадигми обліку. Історичні передумови виникнення подвійної бухгалтерії. Значення першої літературної праці з бухгалтерії В. Котрулі “Про торгівлю і досконалого купця” для історії рахівництва. Фактори, що вплинули на поширення та розвиток подвійної бухгалтерії в різних країнах світу в XVI–XVIII ст. Розвиток подвійної бухгалтерії в Іспанії й Італії, Голландії й Франції. Особливості розвитку обліку в Німеччині. Внесок англомовних країн у розвиток подвійної бухгалтерії в XVI–XVIII ст.

Історичні аспекти виникнення категорії “рахунки”. Поява рахунків у різних країнах. Історичні аспекти документації, інвентаризації. Оцінка в бухгалтерському обліку: історичний аспект. Історія виникнення калькуляції як елементу методу бухгалтерського обліку. Найважливіші історичні етапи в розвитку категорії “баланс”. Історичні аспекти розвитку звітності як елементу методу бухгалтерського обліку. Сучасний етап розвитку бухгалтерської звітності.

Історичні події, що вплинули на формування бухгалтерського обліку як науки в кінці XIX – початку XX ст. в Італії (виникнення та розвиток юридичного й економічного напрямків), у Франції (політекономізація бухгалтерського обліку французькими вченими, зародження макрообліку), в Німеччині (процедурний напрямок німецької бухгалтерії), в англомовних країнах (виникнення фінансового та управлінського обліку), в Росії. Наукові праці вчених Росії з бухгалтерського обліку в кінці XIX – на поч. XX ст.

Поняття облікових теорій, їх класифікація. Формування світових національних бухгалтерських шкіл. Італійська школа бухгалтерського обліку, її особливості розвитку. Французька класична школа бухгалтерського обліку, її основні досягнення. Німецька школа, її внесок у розвиток бухгалтерського обліку. Англо-американська школа бухгалтерського обліку, її основні напрямки розвитку. Основні напрямки розвитку Московської та Санкт-Петербурзької шкіл обліку. Формування української школи бухгалтерського обліку.

Створення грецьких колоній на узбережжях Чорного та Азовського морів сучасної України з VIII ст. до н.е. Ведення обліку в грецьких колоніях. Формування ранньофеодальної держави – Київської Русі в VII–IX ст. Облік України–Русі в IX–XIII ст. Зародження обліку в період княжої литовсько-польської доби та розвиток обліку в Запорізькій Січі. Історичні події XVI–XIX ст. та їх вплив на формування бухгалтерського обліку в Україні. Основні напрямки розвитку обліку в XX ст. Розвиток бухгалтерського обліку в незалежній Україні. Сучасний етап і перспективи розвитку обліку в Україні.

Тематика рефератів

1. Історія виникнення та розвитку подвійної бухгалтерії.
2. Історичний розвиток теорії подвійного запису.
3. Зародження та розвиток бухгалтерської науки.
4. Історія розвитку бухгалтерського обліку в Україні.
5. Періодизація розвитку бухгалтерського обліку.
6. Розвиток бухгалтерського обліку у Середньовіччі.
7. Розвиток бухгалтерського обліку у Стародавньому світі.
8. Розвиток бухгалтерського обліку в Італії.
9. Розвиток бухгалтерського обліку у Франції.
10. Розвиток бухгалтерського обліку у Німеччині.
11. Розвиток бухгалтерського обліку в Англії.
12. Розвиток бухгалтерського обліку у США.
13. Розвиток бухгалтерського обліку у Росії.
14. Розвиток бухгалтерської науки в Україні.
15. Формування національних облікових систем.
16. Історія розвитку міжнародних стандартів обліку та звітності.
17. Історія виникнення аудиту.
18. Зародження та розвиток економічного аналізу.
19. Зародження та розвиток господарського контролю.
20. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку у світі.
21. Значення бухгалтерського обліку на макроекономічному рівні.
22. План рахунків бухгалтерського обліку різних країн.
23. Огляд національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.
24. Огляд міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
25. Огляд Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».
26. Характеристика принципів бухгалтерського обліку в Україні.
27. Історія реформування бухгалтерського обліку в Україні.
28. Проблеми бухгалтерського обліку в Україні.
29. Порівняльна характеристика міжнародних і національних стандартів бухгалтерського обліку.
30. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні.
31. Розвиток професійних бухгалтерських організацій у світі.
32. Характеристика автоматизованої форми бухгалтерського обліку.
33. Порівняльна характеристика форм бухгалтерського обліку, що використовуються на підприємствах України.
34. Історія розвитку управлінського обліку.

35. Еволюція бухгалтерського балансу.
36. Роль бухгалтера в управлінні підприємством.
37. Характеристика основних користувачів бухгалтерського обліку та їх інформаційних потреб.
38. Розвиток аудиторської діяльності в Україні.
39. Огляд професійного книжкового ринку в Україні.
40. Огляд професійних періодичних видань в Україні.
41. Розвиток бухгалтерської професії в Україні.
42. Функції бухгалтера на підприємстві.
43. Значення бухгалтерського балансу в управлінні підприємством.
44. Значення бухгалтерського обліку в управлінні підприємством.
45. Суть і значення облікової політики.
46. Форми організації бухгалтерського обліку на підприємстві.
47. Суть і значення звітності в управлінні підприємством.
48. Облік – мова бізнесу.
49. Теорії бухгалтерського обліку.
50. Напрямок удосконалення бухгалтерського обліку в Україні.

Обсяг реферату не повинен перевищувати 12 сторінок комп'ютерного тексту, формат паперу – А4, шрифт Times New Roman – 14 pt, одинарний інтервал, поля: верхнє, нижнє, лівє, правє – 2 см. Реферат повинен містити план. Список літературних джерел повинен бути оформлений відповідно до бібліографічних вимог.

За змістом реферату студент повинен підготувати презентацію.

РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

(передбачено проведення ділової гри здобувачами вищої освіти та ознайомлення з системою нормативно-правового регулювання господарських операцій)

Мета ділової гри: узагальнення та поглиблення теоретичних знань студентів, оволодіння професійною термінологією, виховання самостійності, наполегливості, відповідальності та згуртованості, набуття навиків професійного мислення.

Методичні рекомендації щодо проведення ділової гри: для проведення ділової гри здобувачі поділяються на 3 або 2 бухгалтерії. Кожна бухгалтерія обирає власного головного бухгалтера. Окремо формується експертна комісія (3 здобувачі), яка оцінює якість та повноту відповідей, виходячи з передбаченої максимальної кількості балів за кожне завдання.

Ділова гра включає шість різноманітних конкурсів, що можуть доповнюватися за бажанням здобувачів або викладача.

Для успішного вирішення завдань ділової гри здобувачі повинні володіти теоретичними знаннями з дисципліни «Бухгалтерський облік», знати основні положення Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій та Інструкцію про його застосування, інші нормативно-правові акти.

Викладач на початку ділової гри пояснює послідовність її проведення, порядок підведення підсумків і критерії оцінювання.

Сценарій ділової гри

Конкурс 1. *Відповіді бухгалтерів на питання викладача стосовно змісту Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».*

1. Дайте визначення бухгалтерського обліку.
2. Визначте мету бухгалтерського обліку.
3. Для яких підприємств є обов'язковим ведення бухгалтерського обліку?
4. Охарактеризуйте принцип історичної (фактичної) собівартості.
5. Який принцип бухгалтерського обліку передбачає порівняння доходів звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів?
6. Охарактеризуйте принцип обачності.
7. Який принцип передбачає можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності?
8. Охарактеризуйте принцип превалювання сутності над формою.
9. Відповідно до якого принципу бухгалтерського обліку особисте майно та зобов'язання власників відокремлюється від майна та зобов'язань підприємства як юридичної особи?
10. Охарактеризуйте принцип нарахування і відповідності доходів і витрат.
11. Охарактеризуйте принцип послідовності.
12. Яким органом здійснюється державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні?

13. Хто несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємстві?
14. Охарактеризуйте обов'язки головного бухгалтера.
15. Які форми організації бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах дозволені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»?
16. Які елементи організації бухгалтерського обліку вітчизняним підприємствам дозволяється визначати самостійно?
17. Коли необхідно складати первинні документи?
18. Хто несе відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів?
19. Охарактеризуйте існуючий порядок вилучення бухгалтерських документів.
20. З якою метою проводиться інвентаризація на підприємствах?
21. Які обов'язкові реквізити повинен містити первинний документ?
22. Ким визначаються об'єкти та періодичність проведення інвентаризації на підприємстві?
23. Розкрийте склад річної фінансової звітності підприємства.
24. У яких випадках є обов'язковим проведення інвентаризації на підприємстві?
25. Що є першим звітним періодом для новоствореного підприємства?
26. Розкрийте склад проміжної фінансової звітності.
27. Які підприємства зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність? Вкажіть кінцевий строк обов'язкового оприлюднення річної фінансової звітності.
28. Назвіть дату набрання чинності Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
29. Яким державним органом затверджено Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»?

Критерії оцінювання:

- повна відповідь – 1 бал;
- неповна відповідь – 0,5 бала;
- доповнення або уточнення – 0,2 бала.

Конкурс 2. Розгадування кросворду.

По вертикалі:

1. Система взаємопов'язаних узагальнюючих показників, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.
2. Заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.
3. Один із принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
4. Звіт про фінансовий стан підприємства, що відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.
5. Ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічних вигод у майбутньому.
6. Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

По горизонталі:

7. Підтвердження про прийняття до оплати рахунку постачальника.
8. Елемент фінансових звітів підприємства.
9. Нормативно-правовий документ, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи і методи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.
10. Елемент методу бухгалтерського обліку, що забезпечує достовірність облікових даних і показників фінансової звітності.
11. Одна зі статей II розділу активу балансу «Оборотні активи».
12. Одна із функцій головного бухгалтера підприємства.

13. Фізичні та юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

14. Правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Критерії оцінювання:

- бухгалтерія, що першою подає правильне рішення – 3 бали;
- бухгалтерія, що другою подає правильне рішення – 2 бали;
- бухгалтерія, що третьою подає правильне рішення – 1 бал

Конкурс 3. Конкурс головних бухгалтерів.

1. Дайте визначення термінів, запропонованих викладачем: *подвійних запис, рахунок, активи, бухгалтерський облік, господарська операція, зобов'язання, економічна вигода, національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку, облікова політика, первинний документ, звітність, користувачі фінансової звітності, баланс, власний капітал, принцип бухгалтерського обліку, стаття, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання, необоротні активи, оборотні активи, операційний цикл, дебіторська заборгованість.*

2. Обмін питаннями з головними бухгалтерами команд-суперників (кожна команда повинна задати по 3 питання).

Критерії оцінювання:

- повна відповідь – 1 бал;
- неповна відповідь – 0,5 бала;
- доповнення або уточнення – 0,2 бала.

Конкурс 4. Конкурс на володіння професійною термінологією.

Викладач пропонує бухгалтерський термін, з якого починається конкурс. Далі бухгалтерії, по черзі, називають професійні терміни, що

розпочинаються на останню літеру попереднього слова. Наприклад, «облік–кошторис–сальдо» і т. д.

У конкурсі дозволяється використовувати лише іменники.

Критерії оцінювання:

- бухгалтерія, що першою вибула з конкурсу – 1 бал;
- бухгалтерія, що другою вибула з конкурсу – 2 бали;
- бухгалтерія, що останньою вибула з конкурсу – 3 бали.

Конкурс 5. Конкурс на знання змісту балансу.

У конкурсі беруть участь по одному представнику з кожної бухгалтерії. Викладач називає учасникам конкурсу назву статті балансу, а здобувач повинен, швидко зорієнтувавшись, вказати код відповідної статті та місце її розташування у балансі.

Критерії оцінювання:

кожна перша правильна відповідь – 0,5 бала.

Конкурс 6. Конкурс на визначення кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку.

Викладач записує на дошці кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку, з якої починається конкурс. Далі бухгалтерії, по черзі, називають коди рахунків, добавляючи їх справа або зліва попередньої кореспонденції. При цьому учасники конкурсу розкривають економічний зміст запропонованої кореспонденції рахунків і визначають вплив господарської операції на майно підприємства та джерела його формування.

У конкурсі дозволяється пропонувати лише типову кореспонденцію рахунків.

Критерії оцінювання:

- бухгалтерія, що першою вибула з конкурсу – 1 бал;
- бухгалтерія, що другою вибула з конкурсу – 2 бали;

– бухгалтерія, що останньою вибула з конкурсу – 3 бали.

Підсумки ділової гри, оцінка активності бухгалтерій і окремих здобувачів проводяться експертною комісією та викладачем.

При ознайомленні з системою нормативно-правового регулювання господарських операцій з об'єктом дослідження необхідно:

- встановити рівні нормативно-правового регулювання господарських операцій з об'єктом дослідження;
- охарактеризувати нормативно-правові документи, що регулюють господарські операції з об'єктом дослідження, що оформлюється у вигляді таблиці:

№ з/п	Нормативно-правовий документ	Питання, що регулюються	Вплив на порядок відображення господарських операцій в обліку

- зробити висновки щодо повноти нормативно-правового регулювання здійснення господарських операцій з об'єктом дослідження та їх облікового відображення;
- описати суперечності, що виникають при застосуванні норм окремих нормативно-правових документів.

РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА ДОКУМЕНТООБОРОТУ ПІДПРИЄМСТВ

Вивчаючи даний розділ здобувач вищої освіти зобов'язаний вивчити організацію процесу документування на базі дослідження, вивчити роль і значення документів обліку як носіїв економічної інформації. Опанувати класифікацію документів, вимоги до їхнього змісту й оформлення, реквізити документів. Ознайомитись із порядком прийняття, перевірки та опрацювання документів обліку у бухгалтерії базового підприємства. Ознайомитись із документооборотом та порядком його організації на підприємстві. Проаналізувати Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Вивчити організацію зберігання документів обліку у архівах, строки зберігання документів та порядок вилучення документів обліку.

Завдання до розділу 3:

При ознайомленні з особливостями системи документування господарських операцій з об'єктом дослідження необхідно:

1. Охарактеризувати систему документування господарських операцій з обраним об'єктом (навести зв'язок показників окремих документів, повноту розкриття у них господарських операцій з об'єктом дослідження);
2. Навести зразки заповнених відповідних первинних документів;
3. Зробити висновки про напрями удосконалення існуючої системи документування господарських операцій з обраним об'єктом.
4. Скласти графік документообороту базового підприємства.
5. Скласти акт про знищення документів, терміни зберігання яких завершилися.

Додатки до розділу 3:

1. Графік документообороту.
2. Графік зберігання та вилучення первинних документів та регістрів обліку.
3. Акт знищення первинних документів.

РОЗДІЛ 4. ОБЛІК ОСНОВНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Вивчаючи даний розділ здобувачу вищої освіти необхідно ознайомитись із методикою ведення обліку господарських процесів. Дослідити порядок формування і затвердження облікової політики в частині обліку господарських процесів. Охарактеризувати господарські процеси підприємства як важливі об'єкти бухгалтерського обліку. Пояснити кругообіг господарських засобів. Дослідити облік процесу постачання (придбання виробничих запасів). Формування первісної вартості придбаних виробничих запасів. Практикант повинен охарактеризувати методику документування та обліку процесу придбання оборотних і необоротних матеріальних активів.

Практиканту необхідно висвітлити процес виробництва як найважливіший етап кругообігу господарських засобів. Зрозуміти економічний зміст, склад і класифікацію витрат на виробництво. Навести методику обліку прямих та непрямих витрат. Вивчити порядок розподілу та списання загальновиробничих витрат. Охарактеризувати визначення фактичної собівартості продукції та її облік. Навести процес документування витрат на виробництво продукції (виробів, робіт, послуг) та випуску і оприбуткування готової продукції на складі і в бухгалтерії підприємства. Зрозуміти облік процесу реалізації готової продукції. Вивчити методику визначення фінансових результатів діяльності підприємства. Охарактеризувати процес документування та облік відвантаження і реалізації продукції (виробів, робіт, послуг) покупцям і замовникам.

Завдання до розділу 4:

1. Навести загальну схему обліку процесу постачання.
2. Навести загальну схему обліку процесу виробництва.
3. Навести загальну схему обліку процесу реалізації.
4. Опис порядку оцінки та облікового відображення господарських операцій з об'єктом дослідження передбачає:
  - 4.1. характеристику діючого порядку оцінки відповідних об'єктів бухгалтерського обліку;
  - 4.2. формулювання висновків щодо адекватності застосування існуючих методів оцінки відповідних об'єктів бухгалтерського обліку;
  - 4.3. визначення порядку облікового відображення господарських операцій з обраним об'єктом на підставі вивчення публікацій в періодичних фахових виданнях;
  - 4.4. оформлення журналу реєстрації господарських операцій з об'єктом дослідження (не менше 30 проводок за можливістю):

№ з/п	Первинний документ	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспондуючі рахунки	
				Дебет	Кредит

Додатки до розділу 4:

1. Копія аркушу Журналу реєстрації довіреностей (ф. М – 3)
2. Копії документів постачальника на оприбуткування запасів.
3. Сертифікати якості на придбані запаси.
4. Прибутковий ордер (ф. М – 4).
5. Лімітно-забірні картки (ф. М – 8, М – 9).
6. Накладні, на відпуск запасів.
7. Відомість аналітичного обліку запасів.
8. Калькуляція на виробництво готової продукції.
9. Відомість розподілу загальновиробничих витрат.
10. Накопичувальна відомість виробничих витрат підприємства.
11. Накладна-вимога на відпуск запасів (ф. М – 11).
12. Картка складського обліку готової продукції (ф. М - 12).
13. Товарно-транспортна накладна (ф. № 1 – ТН).
14. Податкова накладна, що характеризує податкове зобов'язання.
15. Журнал 5 Облік витрат.

РОЗДІЛ 5 ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

Вивчаючи даний розділ здобувачу вищої освіти необхідно вивчити нормативні документи, що регулюють процес проведення інвентаризації. Ознайомитись із організацію інвентаризаційного процесу на підприємстві як способу первинного спостереження і контролю за збереженням майна підприємства. Вивчити роль і значення інвентаризації, види інвентаризацій. Охарактеризувати порядок проведення інвентаризацій та її документальне оформлення, а також виведення та відображення її результатів.

Завдання до розділу 5:

1. Прийняти участь в процесі проведення інвентаризації.
  2. Навести класифікацію інвентаризацій та строки її проведення.
- Додатки до розділу 5:

1. Наказ на проведення інвентаризації.
2. Інвентаризаційна відомість грошових коштів.
3. Інвентаризаційна відомість основних засобів.
4. Інвентаризаційна відомість запасів.
5. Порівняльна відомість.

РОЗДІЛ 6. ОРГАНІЗАЦІЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ОБЛІКУ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОГРАМИ «1С: БУХГАЛТЕРІЯ 8 ДЛЯ УКРАЇНИ».

Створення нової інформаційної бази. Основні терміни і поняття комп'ютерного обліку в курсі 1С Бухгалтерія. Введення відомостей про підприємство. Введення інформації в довідники: співробітники, контрагенти, рахунки нашої фірми, необоротні активи. Видалення інформації. Установка інтервалів дат. Включення і виключення проводок по операціям, ведення і редагування операцій

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Завдання навчальної практики виконуються в робочих зошитах. По закінченню терміну проведення навчальної практики (останній день навчальної практики) проводиться захист виконаних завдань навчальної практики.

Захист виконаних завдань навчальної практики приймає комісія у складі трьох викладачів кафедри.

Під час захисту здобувач вищої освіти має коротко відповісти на запитання членів комісії і продемонструвати свої теоретичні знання та практичні навички з бухгалтерського обліку.

Здобувачам вищої освіти, які успішно захистили завдання навчальної практики у заліково-екзаменаційній відомості і заліковій книжці проставляється оцінка по навчальній практиці з фаху «Облік і аудит».

Якість виконання та захист навчальної практики з фаху «Облік і аудит» здобувачами вищої освіти другого курсу денної форми навчання напряму підготовки 071 «Облік і оподаткування» оцінюються за кількістю балів, отриманих здобувачами за їх виконання та захист (табл. 1) на основі шкали оцінювання ECTS (табл. 2).

Таблиця 1 Розподіл балів за видами роботи студента на практиці

Вид роботи	Сума балів	
Виконання практичних завдань під час проходження навчальної практики	36	60
Захист теоретичного та практичного матеріалу навчальної практики	24	40

Таблиця 2 Шкала оцінювання ECTS

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок.	90-100	Відмінно
BC	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок.	75-89	Добре
DE	Задовільно – непогано, але з незначною кількістю недоліків.	60-74	Задовільно
FX	Незадовільно – можливість повторного складання.	35-59	Незадовільно
F	Незадовільно обов'язково повторний навчання.	1-34	

ЛІТЕРАТУРА

1. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку / М.Т. Білуха. – К. : 2008. – 692 с.
2. Бутинець Т.А. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Т.А. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2008. – 672 с.
3. Бухгалтерський облік : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / за ред. Ф.Ф. Бутинця. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2009. – 488 с.
4. Бухгалтерський облік : практикум : навч. посіб. / Н.М. Сіренко, М.В. Дубініна, Н.В. Потриваєва та ін. / за заг. ред. к.е.н., доц. М.В. Дубініної. — Миколаїв : МДАУ, 2012. — 320 с.
5. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. / за ред. Р.Л. Хом'яка В.І. Лемішовського. – 7-ме вид. доп. і перероб. – Львів : Національний університет "Львівська політехніка" "Інтелект-Захід" 2008. – 1224 с.
6. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку/ Н.М. Грабова. – К. : А.С.К., 2009. – 223 с.
7. Жук В.М. Поглиблення сутності предмету бухгалтерського обліку / В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. – 2012. – №1. – С. 16–23.
8. Жук В.М. Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку сільськогосподарської діяльності / В.М. Жук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Вип. 2(17). – Житомир : ЖДТУ, 2010. – 448 с.
9. Корягін М.В. Оцінка як методологічна складова системи бухгалтерського обліку / М.В. Корягін // Фінанси, облік і аудит. – 2012. – Вип.20. – С.309–314.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>.

11. Про затвердження інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] : наказ від 21.12.1999 р. №291 / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://www.dtk.com.ua/show/2bi>.

12. Про затвердження методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів [Електронний ресурс] : наказ від 10.01.2007р. №2 / Міністерство фінансів України. — Режим доступу : <http://www.prou4ot.info/index.php?section=browse&CatID=154&ArtID=414>.

13. Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page>.

14. Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] : наказ від 30.11.1999 р. № 299 / Міністерство фінансів України. — Режим доступу : <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PlanSchetov.aspx>.

15. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. № 20 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

16. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 26 квітня 2000 р. № 91 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

17. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 р. № 559 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

18. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28 липня 2000 р. № 181 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

19. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28 грудня 2000 р. № 353 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

20. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 10 серпня 2000 р. № 193 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

21. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства

фінансів України від 28 жовтня 2003 р. № 601 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

22. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 7 листопада 2003 року № 617 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

23. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 19 травня 2005 р. № 412 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

24. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28 квітня 2006 р. № 415 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

25. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

26. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. №879. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

27. Пушкар М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Економічна думка. – 2009. – 422 с.

Навчальне видання

**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЗІ ВСТУПУ З ФАХУ «ОБЛІК І
АУДИТ» З НАБУТТЯМ РОБІТНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ
«ОБЛІКОВЕЦЬ»**

Методичні рекомендації

Укладачі:

Дубініна Марина Вікторівна
Потриваєва Наталя Володимирівна
Ксьонжик Ірина Володимирівна
та інші

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2,4.
Тираж 50 прим. Зам. № __

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.